

Диссертациялық кеңестің 2022 жылы жасаған жұмысы туралы ЕСЕБІ

Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ жанындағы философия докторы (PhD) ғылыми дәрежесін беру үшін диссертациялар қорғалатын Диссертациялық кеңес

2021-2024 жж. Философия докторы (PhD), бейіні бойынша доктор дәрежесін беруге диссертацияларды қорғау жөніндегі диссертациялық кеңестің тұрақты құрамы Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ Басқарма Төрағасы-Ректордың 28 маусымдағы 2021 жылғы № 306 бұйрығымен бекітілген:

1. Құрманалиева Айнұр Дүрбелеңқызы (Төраға) - философия ғылымдарының докторы, профессор, Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ, профессор, дінтану және мәдениеттану кафедрасының меңгерушісі;

2. Ғарифолла Есім (Төраға орынбасары) - ҚР ҰҒА академигі, философия ғылымдарының докторы, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, профессор;

3. Альджанова Нұрлыхан Қожабергенқызы (Ғалым хатшы) - философия докторы (PhD), Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ;

4. Масалимова Алия Рымғазықызы - философия ғылымдарының докторы, профессор, Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ, профессор;

5. Charles Weller - философия ғылымдарының кандидаты, Вашингтон штаты университеті (Washington State University), АҚШ.

Диссертациялық кеңеске төмендегі мамандықтар бойынша диссертацияларды қорғауға қабылдауға рұқсат етіледі

6D020600, 8D02203 – Дінтану

6D021500, 8D02204 – Исламтану

6D020400, 8D03102– Мәдениеттану

6D020100, 8D02202– Философия

1. Өткізілген отырыстар саны туралы мәліметтер.

2021 жылдың 15 наурызы мен 31 желтоқсан аралығында диссертациялық кеңестің 12 отырысы өткізілді, оның 7 диссертацияны қорғауға арналды, қорғаулар аралас (онлайн/офлайн) форматта өткізілді.

2. Мәжілістердің жартысынан азына қатысқан диссертациялық Кеңес мүшелерінің тегі, аты, әкесінің аты (болған жағдайда). Шетелдік ғалым PhD доктор Чарльз Уеллер.

3. Докторанттардың және олардың білім алған орны көрсетілген тізім.

1. Әмен Асхат Жангелдіұлы - Л. Гумилев атындағы ЕҰУ (6D020400 - Мәдениеттану)

2. Сайлаубекқызы Алия - әл-Фараби атындағы ҚазҰУ (6D020600 – Дінтану)

3. Бердалина Асем Сабитовна - әл-Фараби атындағы ҚазҰУ (6D020100 – Философия)

4. Нусипова Гульнара Игенбаевна - әл-Фараби атындағы ҚазҰУ (6D020100 – Философия)

5. Сарсембаев Руслан Меиржанович - әл-Фараби атындағы ҚазҰУ (6D020600 – Дінтану)

6. Абдулина Наргиз Альвиевна - әл-Фараби атындағы ҚазҰУ (6D020400 – Мәдениеттану)

7. Кулумжанов Нуржан Еркенович - әл-Фараби атындағы ҚазҰУ (6D020400 – Мәдениеттану)

4. Мынадай бөлімдері белгіленіп көрсетілген, есепті жыл ағымында кеңесте қаралған диссертацияларға **қысқаша талдау**: қаралған жұмыстар **тақырыптарына талдау**; диссертациялар нәтижелерінің **практикалық қызметке енгізу деңгейін талдау**.

Әмен Асхат Жангелдіұлының «6D020400 – Мәдениеттану» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) ғылыми дәрежесін алуға ұсынылған «Диаспора: мәдениеттанулық мәселе» диссертациясы.

Бұл диссертациялық ғылыми-зерттеу жұмысында диаспоралар мәдениетіне мәдениеттанулық талдаулар жасалынады, қазіргі қазақстандық қоғамның әлеуметтік-мәдени әртүрлілігінің өсуі жағдайында мультикультурализм мәселесін түбегейлі мәдениеттанулық талдау қажеттілігімен анықталады. Диаспора мәдениетін қалыптастыру және олардың ерекшеліктерін анықтау мәселесі өте өзекті, өйткені диаспора мәдениеті қоршаған жағдайларға байланысты айтарлықтай өзгеруі мүмкін, олардың арасында әлеуметтік-экономикалық та, этносаяси да себептер бола алады.

Зерттеу тақырыбының өзектілігі. Қазіргі қазақ қоғамында этносаралық қатынастарға әсер ететін процестер жүруде. Соңғысының дамуы оларды одан әрі теориялық тұрғыдан түсінуді, соның ішінде диаспора сияқты этноәлеуметтік құрылымның құбылысын ескеруді қажет етеді. Қазіргі уақытта диаспораларда этникалық өзін-өзі тану мен этникалық өзін-өзі түсіну процесінің күшеюі байқалады. Диаспора өкілдері тұрақты өмір сүру жағдайларын қалпына келтіруге, этникалық тіршілік ету перспективаларын анықтауға, жаңа әлеуметтік-мәдени ортада өз орнын іздеуге және бейімделудің қажетті кезеңдерінен өтуге мәжбүр.

Диссертациялық зерттеудің практикалық маңызы. Диаспоралардың проблемалары мен даму перспективалары мен диаспоралар мәдениеті туралы жұмыста анықталған диссертациялық зерттеу материалдарын мемлекеттік органдар, атап айтқанда, Қазақстан халқы Ассамблеясы этникалық қатынастар саласындағы бағдарламаларды құру және жүзеге асыру үшін қолдана алады.

Зерттеу барысында алынған материалдарды ғылыми-зерттеу және оқытушылық қызметте: мәдениеттану, этнография, әлеуметтік философия, этносociология, этносаясаттану бойынша арнайы курстар шеңберінде тиімді қолдануға болады.

Сайлаубекқызы Алияның «6D020600 – Дінтану» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) ғылыми дәрежесін алуға ұсынылған

«Қазақстанда діни идентификацияны қалыптастыру үрдістері: дінтанулық талдау» диссертациясы.

Диссертациялық зерттеу дінтанушылық талдау тұрғысынан діни бірегейліктің, діни идентификация процессінің қалыптасуының теориялық аспектілерін ашады. Діни идентификация тенденцияларын және Қазақстан халқының діни-рухани артықшылықтары мен мүдделерінің ерекшеліктерін көрсетеді. Ұсынылған зерттеуде Қазақстандағы қазіргі діни ахуалды теориялық қайта құрумен, діни идентификацияның динамикасы перспективаларының моделін құрастыра отырып, сандық және сапалық әдістермен жүзеге асырылатын социологиялық өлшемдерді түсіндіруге негізделген.

Диссертация тақырыбының өзектілігі. Жаһандану жағдайында әлемдік мәдениеттің эволюциясындағы діни фактордың рөлі ерекше өзектілікпен көтеріледі, өйткені дін әлі күнге дейін кез-келген қоғамның рухани және мәдени өмірінің маңызды құрамдас бөлігі болып табылады. Соңғы 30 жыл ішінде діндарлықтың әртараптануы байқалды. Секуляризация идеясы, дінді күнделікті өмірден ығыстыру, оның жоғалып кетуі, десекуляризацияға байланысты оның қоғамдық процестер мен құбылыстардағы рөлі мен орынның өзгеруі туралы хабардар болуымен ауыстырылады. Әлемдік тенденцияларға байланысты, қалыптасқан дәстүрлі институттармен қатар, жағдайдың даму бағыттарының бірі әр түрлі жағдайда жалпы және ерекше сипаттамаларға ие жаңа діндарлықтың орын алуы болып табылады.

Диссертацияның практикалық маңызылығы. Диссертациялық зерттеулердің нәтижесінде 2013-2019 жылдардағы өлшемдерге сәйкес Қазақстан Республикасындағы діни ахуалға шолу талдауы жасалынды, діни саланың жағдайы мен сипаттамалары ашылды, халықтың діндарлық тенденциялары жаңғыртылды, дінді институт ретінде түсіну мен қабылдау, діни бірегейліктің ерекшеліктері, діни артықшылықтар зерттелді. / зайырлы өмір салты; діни сананың негізгі тенденциялары қарастырылады, діни саланың дамуына баға беріледі, ғылыми және тәжірибелік ұсыныстар тұжырымдалды. Зерттеудің маңыздылығы Қазақстан Республикасының діни саясатын жетілдіру бойынша ғылыми-тәжірибелік ұсыныстарды әзірлеуге таралады.

Бердалина Әсем Сабитқызының «6D020100-Философия» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) ғылыми дәрежесін алуға ұсынылған «Заманауи қоғамдық дамудағы толеранттылық принципінің рөлі» диссертациясы.

Диссертация толеранттылықтың әлеуметтік шындықтағы рухани құбылыс ретіндегі әлеуметтік философиялық талдауын ұсынады. Сонымен қатар ашық типтегі әлеуметтік топтардағы тұлғааралық қатынастардың ажырамас мәдениетін құрайтын толеранттылық пен бейбіт өмір сүру идеясын жүзеге асырудың іргелі негізі ретінде әлеуметтік өмірді теориялық және әдіснамалық тұрғыдан түсінуді ұсынады.

Диссертациялық жұмыс тақырыбының өзектілігі ғылыми және теориялық қажеттілікке, сондай-ақ толеранттылық мәнін әлеуметтік құндылық ретінде жүзеге асыру тәжірибесіне байланысты. Толеранттылықты

зерттеудің теориялық және әдістемелік қажеттілігі – оны этимологиялық тұрғыдан нақтылау және осы арқылы толеранттылық мазмұнын таза әлеуметтік құбылыс ретінде ғана емес, сонымен қатар рухани субстрат ретінде абстрактілі түсіндіру мәселесін алып тастау үшін осы принципке негізгі тәсілдерді бөліп көрсету.

Толеранттылық Шығыс және ежелгі антика дәуірінде де әлеуметтік құбылыстың мазмұны туралы мәселе көтерілгеніне қарамастан толеранттылықты қарастыру тарихы 18 ғасырдың аяғында басталады. Толеранттылыққа деген көзқарастар сол кездің өзінде қалыптасты, олар діни, саяси және этикалық ілімдер түрінде толеранттылық құбылысын бүгінгі күнге дейін саяси-этикалық тәжірибеде де, күнделікті өмірде де кездесетін формада сыни тұрғыдан қарастыруға негіз болды. Бұл бағыттың дамуы көп жағдайда аксиологияның пайда болуына байланысты, оның құрылымына толеранттылық әлеуметтік құндылық ретінде де енгізілді. Толеранттылық құндылық ретінде тек әлеуметтік философияда ғана емес, социологияда, психологияда, мәдениеттануда және саясаттануда рефлексияның пәні болып табылатындығын атап өткен жөн. Алайда, әлеуметтік философия шеңберінде толеранттылық идеясы таза мән ретінде қарастырылады және бір мезгілде адамдар арасындағы қатынастарда толеранттылық идеясының болуын болжайтын жағдайлармен және алғышарттармен барлық өзара әрекеттесуінде. Осыған орай, толеранттылықтың этимологиялық сферасы осы тұлғааралық қатынастар арқылы толеранттылық әлеуметтік категория ретінде әрекет ететін қоғамдастыққа тән интегралдық идеологиялық денгейді білдіреді.

Зерттеудің теориялық және практикалық маңызы. Теориялық маңыздылығы – зерттеу әлеуметтік қатынастар құрылымындағы және рухани рефлексия шеңберіндегі толеранттылық құбылысына принципиалды жаңа көзқарасты көрсету. Зерттеудің практикалық маңыздылығы, оның нәтижелері әлеуметтік құндылықтар мәселесін әрі қарай зерттеуде, сондай-ақ әлеуметтік философия, саясаттану, әлеуметтік психология, конфликтілерді басқару, дін философиясы саласындағы әдіснамалық ғылыми жұмыстарда қолданыла алады.

Нусипова Гульнара Игенбайқызының «6D020100-Философия» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) ғылыми дәрежесін алуға ұсынылған «Қазақ философиясының рухани-адамгершілік өлшеміндегі еркіндік құбылысы: дәстүрден жаңғыруға дейін» диссертациясы.

Диссертациялық жұмыста еркіндік ұғымының қалыптасуының философиялық-дүниетанымдық қырлары және оның қазақ фольклорынан басталып, тәуелсіз Қазақстан философиясының қазақ ойлау дәстүріндегі экспликациясы қарастырылды. Дәстүрлі қоғамнан демократиялық жаңғырған заманауи қоғамға өткен Қазақстанның рухани мәдениетіндегі еркіндік ұғымын өрбіту қазақ философиясының рухани-адамгершілік өлшемінің призмасы арқылы жүзеге асырылады. Бұл жұмыста еркіндік ұғымына анықтама беріліп, объективтік және субъективтік еркіндік пен қажеттілік арақатынасында негізделеді, қазақ философиясының дамуының әр кезеңдеріндегі еркіндік мәселесін түсіну ерекшеліктері ашылады.

Зерттеу жұмысының өзектілігі. Тарих бастауларына көз жіберсек, қоғам дамуының әрбір маңызды кезеңі еркіндікке өзіндік түсінік береді. Еркіндік адам өмірінің әмбебап сипаттамаларының бірі ретінде мүмкіндіктері мен қажеттіліктерін, әрбір жеке адамның жауапкершілігін және оның қоғаммен байланысын түсіндіретін мәселелердің тұтас кешенін ұғынуға үлкен мүмкіндік береді. Еркіндік адамның рухани болмысының мазмұны және тұлғаны тәрбиелеудің негізгі міндеті, өзін-өзі жүзеге асырудың маңызды сипаты. Ол адамды анықтайды, ашады, ойлау мен өмір салтын қалыптастырады, тіпті адам өмір сүретін ортаны тәжірибелік жолмен өзгертеді. Жеке адамның еркіндігі – бұл құндылық қасиеттері басым, өзінің даралығын танытатын, өзін-өзі сезінетін, еркін іс-әрекеттер жасай алатын және өзін жүзеге асыру үшін пайдаланатын адамның ғана таңдауы. Еркіндік адамның физикалық немесе әлеуметтік болмысының мәселесі ғана емес, онтологиялық, экзистенциалды, рухани, жеке, адамгершілік мәселе ретінде де қарастырылады. Қазіргі кезде еркіндік мәселесінің өзектілігі адамның зияткерлік және адамгершілік бірегейлену процесіне айтарлықтай әсер етуде. Өйткені, еркіндік рухани кеңістікті қалыптастыруда шешуші мәнге ие.

Зерттеудің әдіснамалық және теориялық негіздері. Диссертациялық зерттеу жұмысын жалпыфилософиялық ұстындар мен категориялар құрайды. Қазақ дүниетанымындағы еркіндік құбылысын зерттеу диалектикалық, жүйелік, герменевтикалық, салыстырмалы әдістерге негізделді. Осы әдістерге сүйене отырып, философия тарихындағы еркіндік мәселесін және адамның болуын, оның ақыл-ойың, өмірдің мәнін, руханилықты және т.б. еркіндік құбылысын теориялық тұрғыдан түсінудің нақты сипатын береді. Қазіргі отандық зерттеулер қазақ философиясының жаңартылған әдіснамалық ұстанымдарынан еркіндік құбылысын ашуға ықпал етті.

Сарсембаев Руслан Меиржанұлының «6D020600 – Дінтану» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) ғылыми дәрежесін алуға ұсынылған «Қазіргі замандағы діни плюрализм жағдайындағы ислам» диссертациясы.

Диссертацияда діни плюрализм жағдайындағы исламдық діндарлықтың және лоялдылықтың көрінісіне басты назар аударылды. Діни плюрализмнің теориялық және әдіснамалық негіздері, тарихи көрінісі, философия мен ғылым тарапынан зерттелу алғышарттары мен заманауи тұжырымдамалық дискурс аясындағы табиғаты қамтылды. Бұған қоса, Ислам контекстіндегі діни плюрализмнің жағдайы бойынша шетелдік және отандық исламтанушылардың, философтардың, дінтанушылардың көзқарастары қарастырылды. Ғылыми жұмыстың маңызды бөлігі діни плюрализм жағдайында қазақстандық және шетелдік мұсылмандардың діндарлығын және лоялдылығын зерттеуге арналды.

Зерттеу тақырыбының өзектілігі. Еліміз үшін қазіргі замандағы діни плюрализм жағдайындағы исламды зерттеу өзекті келеді. Себебі, Қазақстан Республикасы бүгінгі күні зайырлылық қағидасының негізінде діни плюрализмді қалыптастырып отыр. Бұл жүйе адамдарға, ұлттарға, конфессияларға кеңінен құқықтық мүмкіндіктер ашып отыр. Алайда, еліміздің

арасында радикалды діни ағымдардың өсуі мемлекеттің зайырлылық негіздеріне және діни плюрализмге қауіп әкелу мүмкіндігі мәселе туғызады. Радикалды қозғалыстар діни бірегейлікке басымдық беруге тырысады. Бұл өз кезегінде азаматтық, ұлттық бірегейліктің мызғымастығына қауіп туғызуда. Әсіресе, мұсылмандардың арасында исламистік құндылықтардың ұлғаюы діни плюрализм үшін қауіпті болуы ықтимал. Себебі, Қазақстан қоғамының басымшылығы ислам өкілдері болып табылады. Радикалды сипаттағы діни бірегейлік зайырлылық негіздеріне, азаматтық, ұлттық құндылыққа сын тағады. Зайырлылық негіздерінің әлсіреуі конфессияаралық қайшылықтарға тосқауыл қоятын нейтралды платформаның жоюылуымен пара-пар. Осыған сәйкес жағдайлар туралы сараптамалық пікірді біз 2017-2020 жылдарға арналған Қазақстан Республикасының дін саласындағы мемлекеттік саясаты туралы тұжырымдамасында көреміз. Бұл құжатта мемлекеттің зайырлылық негіздері дінаралық лоялдылықты қамтамасыз етуші жол ретінде көрсетілген.

Мемлекеттің зайырлылық негіздерінің әлсіреуі конфессияаралық қайшылықтың өсіміне әкелу ықтималдылығы меңзелген. Бірақ біз осы тенденцияны қауіп ретінде қабылдаудан бұрын діни плюрализм жағдайындағы исламның сипатына объективті, ғылыми талдау жүргізуіміз маңызды. Біз, осы ретте, зайырлылық негізінде қалыптасқан діни плюрализм жағдайында исламның конструктивті немесе деструктивті сипатын анықтауымыз маңызды. Сонымен қатар, исламдағы жоғарғы діндарлықтың радикализммен сабақтас болуы, әлде болмауы жөнінде объективті баға беруіміз маңызды. Осыған орай, зерттеуге алынған тақырып Қазақстан Республикасының бейбітшілік жолында дамуы мен қауіпсіздігі тұрғысынан өзекті.

Зерттеудің теориялық және практикалық маңызы. Диисертациялық зерттеудің мазмұны діни плюрализмнің исламмен қатынасының теориялық негіздерін өз бойында жүйеледі. Бұл, өз кезегінде, диссертациялық жұмыстың теориялық білім ретіндегі маңыздылығын көрсетіп тұр. Ғылыми жұмыстың нәтижелері дін саласындағы уәкілетті орган қызметкерлеріне діни саланы реттеу барысында ақпараттық, нұсқаулық материалдар ретінде қолданылуына жарамды. Диссертацияның мазмұнындағы теориялық негіздер діни плюрализмге, исламдық тенденцияларға қатысты әртүрлі зерттеулерде ғылыми білім ресурсы ретінде қажеттігін тигізуі мүмкін.

Абдулина Наргиз Альвиевнаның «6D020400 – Мәдениеттану» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) ғылыми дәрежесін алуға ұсынылған «Жаһандану жағдайындағы қазақ мәдениеті құндылықтарының трансформациялану мәселесі» диссертациясы.

Зерттеудің мақсаты: қазақ мәдениеті құндылықтарының белгілері/жіктелуі негізінде олардың жаһандану жағдайында трансформациялану ерекшеліктерін анықтау және рухани құндылықтардың, гендерлік құндылықтардың негізгі мәселелерін негіздеу. қазақ мәдениетінің отбасылық және кәсіптік салаларында қазақ мәдениетінің құндылықтарын трансформациялау үлгісін және қазақ мәдениетін сақтау үшін құндылықтарды трансформациялаудың сәйкес бағыттарын әзірлеу және негіздеу.

Диссертациялық зерттеудің әдіснамасы зерттеудің теориялық негізіне негіздеме болып табылатын мәдениетті зерттеудегі диалектикалық, жүйелік, социологиялық көзқарас, құндылықтық көзқарас сияқты әдіснамалық тәсілдерге негізделді. Сондай-ақ объективті зерттеу нәтижелеріне қол жеткізу үшін құндылықтарды өзгерту мәселесін зерттеу және эмпирикалық деректерді зерттеу бойынша сенімді деректер алудың әдіснамалық принциптері, жаһандану жағдайында әртүрлі фактілерді, оқиғалар мен құбылыстарды зерделеу, олардың дамуына ықпал еткен. Қазақ мәдениеті және құндылықтардың өзгеру процесі объективтілік, тұтастық, әлеуметтік-мәдени фактор ретінде, мәдени-тарихи қатынастарды ескере отырып, құндылықтардың жаһандану мен трансформациясының арақатынасы.

Отандық және шетелдік әдебиеттерді талдау негізінде қазақ мәдениетінің негізгі, заманауи, аспаптық, рухани, оның ішінде жеке, жалпыадамзаттық құндылықтар, материалистік құндылықтар, постматериалистік құндылықтар, өмір сүру сияқты құндылықтарының классификациясы ұсынылады. Құндылықтар мен өзін-өзі көрсету құндылықтары, дәстүрлі құндылықтар мен жалпы адамзаттық құндылықтар, қазіргі қоғамның құндылықтары, сонымен қатар ең жоғары құндылықтар – сұлулық, шындық және ізгілік құндылықтары.

Зерттеудің практикалық маңызы. Қазақ қоғамының гендерлік стереотиптерін/мәдени құндылықтарын бағалау критерийлері мен көрсеткіштері негізделді. Жаһандану жағдайында қазақ мәдениетінің құндылықтарын трансформациялау моделі әзірленді және енгізуге дайын. Құндылықтарды түрлендіруді жүзеге асыру және қазақ мәдениетінің жаңарып келе жатқан қоғамының дұрыс динамикасын қалыптастыру технологиялары жасалып, сынақтан өтті. Қазақ мәдениетінің құндылықтарын өзгерту/сақтау әдісі эксперименталды түрде сыналған. Қазірдің өзінде қазақ мәдениетіндегі гендерлік стереотиптер мәселесін анықтау бойынша әдістемелік нұсқаулар қолданылуда. Қазақ мәдениетінің құндылықтарын зерделеу және оларды түрлендіру әдістері қолданылады. Нұсқаулықтар ұсынылған, кесте түріндегі нақты іс-шаралар түрінде жүзеге асырылады, диссертанттың пікірінше, қазақ мәдениетінің құндылықтарын дамыту және сақтау контекстінде ықпал ете алады және қажет. жаһандану және жаңа Қазақстанды құру.

Кулумжанов Нуржан Еркенұлының «6D020400 – Мәдениеттану» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) ғылыми дәрежесін алуға ұсынылған «Түркі көшпенділерінің дәстүрлі мәдениетіндегі сакралдылық феномені» диссертациясы.

Түркі номадтардың мәдениетіндегі сакралдық феноменін зерттеу мәдениет кеңістігіндегі күрделі тақырыптардың біріне жатады. Адам рухани жан болғандықтан, сакралдық категориясыз тұра алмайды. Көп уақыт бойы тек діни феномен ретінде қарастырылған сакралдық ұғымы қазіргі жағдайда әртүрлі философиялық, мәдениеттанушылық, әлеуметтанушылық, антропологиялық түсіндірмелермен толықтырылуда, олар әлеуметтік-мәдени, экзистенциалдық-феноменологиялық аспектілерді қамтитын интегралдық контекстінде анықтауды қажет етеді. Мәдениет, ғылым мен дін саласында болып жатқан жаңа үрдістер «сакралдық» ұғымының киелі саласын кеңейтіп,

түрлендіреді. Ғылыми акценттерді алмастыру дәстүрлі діни және рухани институттардың, рухани және зайырлы өмірде ауқымды өзгерістерге жетелейтін трансформациялаудың дағдарысын байқауға мүмкіндік береді.

Зерттеу тақырыбының өзектілігі. Сакралдық рухани феномен ретінде адамзат мәдениетінде маңызды құбылыс болып табылады. Түркі номадтардың мәдениетіндегі сакралдық тақырыбына мәдениеттану кеңістігінде назар аудару осы терминді талдауда жаңа ұстаным болып келеді. Түркі номадтардың дәстүрлі мәдениетіндегі сакралдықты зерттеу оның терең жататын қабаттарын ашуға бағытталған.

Номадтардың мәдениетіндегі сакралдықты зерттеу күрделі және аз зерттелген тақырыптардың біріне жатады. Осы тақырыпқа байланысты зерттеулерді шолып шықсақ, байқайтынымыз, көптеген мәдениеттанушылардың еңбектері сакралдықтың «сөнуіне», «жоғалуына» арналған, бұл кезде құндылықтардың «құнсыздануы» («девальвациясы») енді сакралдықсыз басқа нысанға ие болуда. Сондықтан түркі номадтардың мәдениетіндегі сакралдықтың аса маңызды мәселелерін қарастырудың және мифтер, дін, мәдени ұстанымдарды талдау арқылы сакралдық феноменін сыни тұрғыдан философиялық-мәдениеттанушылық түсінудің өзектілігі одан әрі жоғарылайды.

Зерттеудің теоретикалық және практикалық маңызы. Диссертациялық зерттеудің материалдары философия, мәдени антропология, дінтану және басқа әлеуметтік-гуманитарлық пәндерді өту барысында сакралдық феноменін меңгеру үшін пайдалануға болады. Сонымен қатар, зерттеу нәтижелерін философия, мәдениеттану, мәдени антропология, әлеуметтану, мәдениет әлеуметтануы мен дінтану пәндері бойынша арнайы курстар, дәрістер құрастыруда қолданысын табуы мүмкін.

5. Рецензенттердің жұмысын талдау (сапасыз пікірлер мысалында).

Рецензенттер зерттеліп отырған проблемалардың ерекше өзектілігін және олардың қазақстандық ғылымның стратегиялық бағыттарын жүзеге асыруға бағытталғанын, диссертациялардың қазіргі жаһандану кезеңіндегі өзекті мәселелерді шешу бойынша ұсыныстар әзірлеу үшін маңызды екендігін атап өтті. Сондай-ақ, докторанттардың зерттеулеріне, ғылыми жаңалығына, зерттеулердің теориялық және практикалық маңыздылығына ерекше қызығушылық танытты.

Рецензенттер ғылыми зерттеулердің нәтижелерін бағалау бойынша күрделі жұмыстар жасады, қазіргі қоғамдық-гуманитарлық ғылымның мәселелерін қарастырып отырған диссертациялардың жеткілікті деңгейде дайындалғанын, философиялық-мәдениеттанулық зерттеулердің практикалық бағыттылығын атап өтті.

Диссертацияларды қарастыру барысында рәсімделу мен стилінде кездесетін кемшіліктер анықталды, диссертациялық зерттеудің мазмұнына нұқсан келтіретін ескертулер болған жоқ.

6. Ғылыми кадрларды даярлау жүйесін одан әрі жетілдіру бойынша ұсыныстар.

Инновациялық дамуда және мемлекеттің әлемдік ғылыми және білім беру кеңістігіне интеграциялануында қазіргі кезде халықаралық стандарттардың заманауи талаптарына сәйкес келетін, перспективті, бәсекеге қабілетті ғылыми кадрлар маңызды рөл атқарады. Қазақстандық ғылымды әлемдік кеңістікте ілгерілетудің басты міндеті - ғылымның дамуына жағдай жасау, қазіргі әлемде сұранысқа ие ғылыми бағыттар бойынша білікті ғылыми қызметкерлерді даярлау. Жаңа заманның ғылыми кадрларын даярлауда оң тәжірибе жинақталуда, дегенмен ғылыми кадрларды даярлау жүйесін жетілдіру үшін уақытылы шешуді қажет ететін мәселелер де бар, мысалы:

1. Мамандықтар бағыты бойынша кадрларды пәнаралық және ғылыми-методологиялық даярлауды күшейту.

2. Жүргізіліп жатқан ғылыми зерттеулердің тәжірибеге бағытталғандығына баса назар аудару.

3. Жоғары рейтингтік журналдарда жарияланған отандық ғалымдардың еңбектерін, мақалаларын белсенді пайдалану

7. Философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін дайындалған диссертацияларды қарастыру нәтижелері бойынша мәліметтер

Кесте 1

	6D020100 – Философия	6D020400 – Мәдениеттану	6D020600 – Дінтану	6D021500 – Исламтану
Қарастырудан алып тасталған диссертациялар	-	-	-	-
Соның ішінде, диссертациялық кеңес тарапынан қарастырудан алынып тасталғандары	-	-	-	-
Рецензенттердің теріс қорытындысы алынған диссертациялар	-	-	-	-
Қорғау нәтижесі бойынша оң қорытынды алғандар	2	3	2	-
Соның ішінде, өзге оқу орындарынан		1	-	-

Қорғау нәтижесі бойынша теріс қорытынды алғандар	-	-	-	-
Соның ішінде, өзге оқу орындарынан	-	-	-	-
Қорғалған диссертациялардың жалпы саны	-	7	-	-
Соның ішінде, өзге оқу орындарынан	-	1	-	-

Диссертациялық кеңестің төрайымы

А.Д. Кұрманалиева

Диссертациялық кеңестің ғалым хатшысы

Н.К. Альджанова